

Crna Gora

**Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede**

**Projekt razvoja ribarstva i poljoprivredno-
prehrambenog sektora otpornog na
klimatske promjene (CRFASD)**

P507698

**PLAN OBAVEZA U POGLEDU ŽIVOTNE
SREDINE I DRUŠTVA (ESCP)**

Za Pregovore

15. oktobar 2025. godine

1. Crna Gora (Zajmoprimac) će implementirati „Projekat razvoja ribarstva i poljoprivredno-prehrambenog sektora otpornog na klimatske promjene“ (Projekat), uz učešće Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV), kako je navedeno u Ugovoru o zajmu (Ugovor). Međunarodna banka za obnovu i razvoj (Banka) je saglasna da obezbijedi finansiranje za Projekat, kako je navedeno u Ugovoru.
2. Zajmoprimac će osigurati da se Projekat sprovodi u skladu sa Standardima koji se odnose na životnu sredinu i društvo (ESS) i ovim Planom obaveza u pogledu životne sredine i društva (ESCP), na način prihvatljiv Banci. ESCP je dio Ugovora. Osim ako nije drugačije definisano u ovom ESCP-u, izrazi koji se koriste velikim početnim slovom u ovom ESCP-u imaju značenja koja su im pripisana u Ugovoru.
3. Bez ograničenja na prethodno navedeno, ovaj ESCP utvrđuje materijalne mjere i radnje koje će Zajmoprimac sprovesti ili naložiti da se sprovedu, uključujući, gdje je primjenjivo, njihove odgovarajuće vremenske okvire; institucionalne, kadrovske aranžmane, aranžmane u vezi s obukom, monitoringom i izvještavanjem; kao i upravljanje pritužbama. ESCP takođe utvrđuje dokumenta koji se odnose na životnu sredinu i društvo (E&S) koji će biti pripremljeni ili ažurirani, o kojima će se obaviti konsultacije, koji će biti objavljeni i implementirani u okviru Projekta, u skladu sa ESS-ovima, u obliku i sadržaju prihvatljivom Banci. Navedeni E&S dokumenti mogu se s vremena na vrijeme revidirati uz prethodnu pisanu saglasnost Banke. Kako je predviđeno navedenim Ugovorom, Zajmoprimac će osigurati da su dostupna dovoljna sredstva za pokrivanje troškova implementacije ESCP-a.
4. Kako je dogovoreno između Banke i Zajmoprimca, ovaj ESCP će se s vremena na vrijeme revidirati, ako je potrebno, kako bi odražavao prilagodljivo upravljanje promjenama Projekta ili nepredviđenim okolnostima ili kao odgovor na učinak Projekta. U takvim okolnostima, Banka i Zajmoprimac se slažu da ažuriraju ESCP kako bi odražavao te promjene putem razmjene pisama potpisanih između Banke i Predstavnik Zajmoprimca navedenog u Ugovoru. Zajmoprimac će odmah objaviti ažurirani ESCP preko Tima za upravljanje Projektom (PMT) Projekta .
5. Pododjeljak o „Indikatorima spremnosti za implementaciju“ u nastavku identifikuje radnje i mjere koje treba da se prate kako bi se procijenila spremnost Projekta za početak implementacije u skladu s ovim ESCP-om. Ipak, sve radnje i mjere u ovom ESCP-u biće sprovedene kako je navedeno u koloni „Vremenski okvir“ u nastavku, bez obzira na to jesu li navedene u navedenom pododjeljku.

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT
IMPLEMENTACIONI ARANŽMANI I PODRŠKA KAPACITETIMA¹			
A	ORGANIZACIONA STRUKTURA a) Formirati i održavati Tim za upravljanje Projektom (PMT) u sklopu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV) sa kvalifikovanim osobljem i adekvatnim resursima za djelotvorno upravljanje rizicima i uticajima na životnu sredinu, društvo, zdravlje i sigurnost (E&S) povezanim sa Projektom, na sljedeći način: Zadržati postojeći PMT koji je formiran za tekući projekta MIDAS 2 koji finansira Banka, koja uključuje menadžera projekta s punim radnim vremenom, višeg specijalistu za monitoring i evaluaciju s punim radnim vremenom, višeg građevinskog inženjera s nepunim radnim vremenom i višeg specijalistu za pitanja životne sredine i društva (ESF) s nepunim radnim vremenom i proširiti njihove odgovornosti za implementaciju na CRFASD Projekat. b) Ojačati i proširiti PMT dodatnim specijalistima, uključujući specijalistu za ABP u oblasti veterinarskih usluga, građevinskog inženjera sa punim radnim vremenom i specijalistu za pitanja koja se odnose na razvoj društva sa punim radnim vremenom za upravljanje rizicima i uticajima Projekta na životnu sredinu i društvo, od kojih svaki sa kvalifikacijama i iskustvom koji su zadovoljavajući za Banku. c. Angažovati usluge specijalizovanih konsultantskih firmi/organizacija za sprovođenje angažmana aktera/zainteresovanih strana specifičnih za lokaciju, upravljanje pritužbama i obuke, gdje je to relevantno. d. Sklopiti aranžmane sa relevantnim opštinama, Upravom za katastar, Agencijom za izdavanje ekoloških dozvola, Inspektoratom rada i drugim relevantnim agencijama za upravljanje ekološkim rizicima i rizicima po društvo i uticajima projekta na iste.	a. Formalno produžiti odgovornosti za implemetaciju postojećem PMT-u tako što se će potpisati ugovori o angažovanju prije završetka Procjene. B 1) dodatnog specijalistu za ABP u oblasti veterinarskih usluga, građevinskog inženjera sa punim radnim vremenom najkasnije šest mjeseci nakon Datuma efektivnosti; i B 2) angažovato dodatnog specijalistu za razvoj društva sa punim radnim vremenom najkasnije 3 mjeseca nakon Datuma efektivnosti. Nakon toga, održavaju pozicije PMT-a tokom cijele implementacije Projekta C) i D) Najkasnije do početka tenderskog postupka i nakon toga održavati tokom implementacije Projekta.	MPŠV

¹Za sve radnje, konsultujte se sa pravnikom vaše zemlje kako biste osigurali usklađenost sa pravnim sporazumom u slučajevima kada neke radnje treba završiti prije nego što projekat stupi na snagu (uslov efektivnosti) ili prije nego što se mogu izvršiti određene isplate (uslov isplate).

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT
B	PLAN/MJERE ZA IZGRADNJU KAPACITETA Pripremiti i sprovesti sljedeće mjere za izgradnju kapaciteta: Mjere jačanja kapaciteta biće obezbijeđene PMT-u u vezi sa ESF-om. PMT će dalje sprovoditi mjere jačanja kapaciteta za druge partnere u implementaciji, Opštinu i druge nadležne institucije za izdavanje dozvola, koje će biti fokusirane na: uključivanje zainteresovanih strana i mehanizam za podnošenje žalbi; upravljanje negativnim uticajima proisteklim iz prošlih i budućih akvizicija zemljišta; pristup projekta ESMF-u u upravljanju rizicima u oblasti životne sredine i društvenih pitanja; identifikaciju E&S rizika i sprovođenje mjera za njihovo upravljanje; monitoring i izveštavanje u vezi sa E&S; primjenu LMP-a, uključujući Kodeks ponašanja, prijavljivanje incidentima i bezbjednost i zdravlje na radu; kao i ranjive i ugrožene grupe. Obuku će sprovoditi Svjetska banka i/ili konsultantska firma navedena u tački A (b).	Prve mjere će biti preduzete do marta 2026. godine i nastaviće se primjenjivati tokom cijele implementacije projekta.	MPŠV/ PMT
MONITORING I IZVJEŠTAVANJE			
C	REDOVNO IZVJEŠTAVANJE Pripremati i dostavljati Banci redovne izvještaje o monitoringu u vezi sa učinkom Projekta koji se odnosi na životnu sredinu, društvo, zdravlje i sigurnost (E&S). Izvještaji treba da obuhvate: - Status pripreme i implementacije E&S dokumenata predviđenih ESCP-om. - Sažetak aktivnosti uključenja zainteresovanih strana sprovedenih u skladu sa Planom uključivanja zainteresovanih strana. - Podnesene žalbe u okviru mehanizma/mehanizama za žalbe, evidenciju žalbi i napredak u njihovom rješavanju. - E&S performanse izvođača i podizvođača, kako je prijavljeno kroz mjesečne izvještaje izvođača i nadzornih firmi. - Usklađenost izvođača i podizvođača sa Procedurama upravljanja radnom snagom Projekta, kako je prijavljeno kroz mjesečne izvještaje izvođača i nadzornih firmi, kao i nezavisno provjereno od strane stručnjaka za pitanja koja se odnose na društvo iz PMT-a. - Broj i status rješavanja incidenata i nezgoda prijavljenih u skladu sa mjerom E u nastavku. - Status povezanih objekata (Associated Facilities), gdje je relevantno. - Status akvizicije/sticanja zemljišta i implementacije Akcionog plana preseljenja (Resettlement Action Plan) za konkretne lokacije, gdje je relevantno.	Dostavljati Banci kvartalne i polugodišnje izvještaje tokom implementacije Projekta, počevši od datuma efektivnosti. Svaki izvještaj dostaviti Banci najkasnije 45 dana nakon završetka svakog izvještajnog perioda.	MPŠV/PMT

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT
D	MJESEČNI IZVJEŠTAJI IZVOĐAČA Zahtijevati od izvođača i nadzornih firmi da dostavljaju mjesečne izvještaje o praćenju učinka po pitanjima zaštite životne sredine i društva (E&S) u skladu s metrikama navedenim u odgovarajućim tenderskim dokumentima i ugovorima te da takve izvještaje dostavljaju Banci.	Dostavljati Banci mjesečne izvještaje kao dio izvještaja iz prethodnog Odjeljka C tokom implementacije Projekta. Izvještavanje će početi trideset (30) dana nakon što izvođači građevinskih radova započnu odgovarajuće aktivnosti, a nakon toga mjesečno tokom implementacije ugovora.	MPŠV/PIU
E	INCIDENTI I NESREĆE Obavijestite Banku o svakom incidentu ili nesreći u vezi s projektom koji ima, ili je vjerovatno da će imati značajan negativan uticaj na životnu sredinu, pogođene zajednice, javnost ili radnike, uključujući one koji rezultiraju smrću ili značajnim povredama radnika ili javnost; djela nasilja, diskriminacije ili protesta; nepredviđeni uticaji na kulturnu baštinu ili resurse biodiverziteta; zagađenje životne sredine; kvar brane; prisilni ili dječji rad; raseljavanje bez propisanog postupka (prisilno iseljenje); optužbe za seksualno iskorišćavanje ili zlostavljanje (SEA), ili seksualno uznemiravanje (SH); ili izbijanja bolesti. Dostavite Banci dostupne detalje o incidentu ili nesreći na zahtjev. Organizovati odgovarajuću analizu incidenta ili nesreće kako bi se utvrdili njegovi neposredni, osnovno i temeljni uzroci. Pripremiti, usaglasiti sa Bankom i implementirati Plan korektivnih radnji koji utvrđuje mjere i radnje koje treba preduzeti za rješavanje incidenta ili nesreće i sprječavanje njegovog ponavljanja.	Obavijestite Banku najkasnije 48 sati nakon saznanja o incidentu ili nesreći. Na zahtjev dostavite dostupne detalje. Dostaviti Banci izvještaj o analizi i Plan korektivnih mjera najkasnije 10 dana nakon podnošenja inicijalnog obavještenja, osim ako drugačiji vremenski okvir nije dogovoren sa Bankom u pisanoj formi.	MPŠV/ PMT
ESS 1 : PROCJENA I UPRAVLJANJE RIZICIMA I UTICAJIMA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO			
1.1	PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVENO I/ILI PLANOVI Pripremiti i Implementirati Okvir upravljanja životnom sredinom i društvom (ESMF) za projekat, u skladu sa relevantnim ESS-ovima. To naročito uključuje: - Izradu Procjene uticaja na životnu sredinu i društvo (ESIA) i Plana upravljanja životnom sredinom i društvenim aspektima (ESMP) za ABP postrojenje, na osnovu ESMF odredbi i u skladu sa ESS1. - Dopuniti Procjenu uticaja na životnu sredinu i društvo (ESIA) i ažurirati Plan upravljanja životnom sredinom i društvenim aspektima (ESMP) za riabrsku luku u Ulcinju, u pogledu odredbi ESMF-a, kao i finalnog projekta i u skladu sa ESS1.	1 Pripremiti ESMF prije Procjene, sprovesti tokom cijele implementacije Projekta. 2. ESIA i ESMP za ABP će se završiti prije juna 2026. 3. Dopuna ESIA i ažuriranje ESMP-a za ribarsku luku u Ulcinju će se završiti prije januara 2026.	Tim za upravljanje projektima (PMT)

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT
	- Pripremiti kontrolnu listu sa ESMP, ESMP-ove koji su specifični za lokaciju, po potrebi i u skladu sa odredbama ESMF-a, - Zahtijevati od izvođača da pripreme i implementiraju izvođačeve Planove upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima (C-ESMP) koji su specifični za lokaciju, kako je navedeno u odgovarajućem ESMP-u i ESMF-u. Predložene aktivnosti navedene na listi isključenja, utvrđenoj u ESMF-u, nijesu podobne za finansiranje u okviru Projekta. PMT Predložene aktivnosti navedene na listi isključenja, utvrđenoj u ESMF-u, nijesu podobne za finansiranje u okviru Projekta.	4. Nacrt ESMP/ESMP kontrolnih lista mora biti finalizovan prije pokretanja tenderskog postupka. ESMP/ESMP-CL će nakon toga biti uključeni kao dio tenderske dokumentacije za odgovarajuću potprojektnu aktivnost, prije njenog sprovođenja, ukoliko je za tu aktivnost neophodna priprema ESMP-a. Nakon finalizacije, relevantni ESMP/ESMP-CL će se primjenjivati tokom cijele implementacije Projekta. 5. C-ESMP mora biti izrađen prije početka građevinskih radova i primjenjivan tokom njihovog trajanja.	
1.2	UPRAVLJANJE IZVOĐAČIMA Uključiti relevantne aspekte ESCP-a, uključujući, između ostalog, [navesti relevantne E&S procjene ili planove – ESMP-ovi, RPF, LMP i SEP], Procedure upravljanja radnom snagom i Kodeks ponašanja, u E&S specifikacije dokumentacije za nabavke i ugovora sa izvođačima i nadzornim firmama. Nakon toga obezbijediti da izvođači i nadzorne firme poštuju ove obaveze, kao i da zahtijevaju od svojih podizvođača usklađenost sa E&S specifikacijama iz njihovih ugovora (Ugovorni ESMP, Plan za bezbjednost i zdravlje na radu, Plan upravljanja vodom i otpadom, Plan upravljanja saobraćajem i bezbjednošću na putevima, Plan upravljanja prilivom radne snage, Plan upravljanja radničkim kampovima, Plan nabavke materijala i Plan rekultivacije lokacije, te Plan za zdravlje i bezbjednost zajednice). Dostaviti Banci kopije relevantnih ugovora sa izvođačima/podizvođačima i nadzornim firmama.	ESMF, LMP i SEP će biti pripremljeni i objavljene prije procjene. Kao dio pripreme dokumenata za nabavku i odgovarajućih ugovora. Nadgledati izvođače radova tokom implementacije Projekta. Kopije relevantnih ugovora dostavljaju se Banci na zahtjev.	MPŠV /PMT i TSU
1.3	TEHNIČKA POMOĆ Sprovoditi konsultacije, studije (uključujući studije izvodljivosti, ukoliko je primjenjivo), jačanje kapaciteta, obuke i sve druge aktivnosti tehničke pomoći u okviru Projekta, u skladu sa projektnim zadacima prihvatljivim za Banku, a koji su usklađeni sa ESS-ovima. Nakon toga pripremiti i finalizovati rezultate tih aktivnosti u skladu sa projektnim zadatkom.	Tokom cijele implementacije Projekta.	MPŠV /PMT i TSU
1.4	POVEZANI OBJEKTI	Obezbijediti da procjena Povezanih objekata (Associated Facilities) bude uključena u ESMF i RPF.	MPŠV/PMT

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT
	Ukoliko je za realizaciju lokacijski specifičnih aktivnosti neophodna izgradnja Povezanih objekata (Associated Facilities), kako su definisani u ESF-u i opisani u ESMF-u, obezbijediti da sve aktivnosti vezane za izgradnju Povezanih objekata budu sprovedene u skladu sa važećim zahtjevima ovog ESCP-a i ESS-ova. Ovo uključuje, između ostalog, ESIA, ESMP, LMP, upravljanje izvođačima, RAP i SEP.	Pripremiti svu odgovarajuću dokumentaciju za dubinsku analizu E&S u skladu sa odredbama ESMF-a i prije početka bilo kakvih radova na relevantnom podprojektu	
ESS 2: RADNA SNAGA I USLOVI RADA			
2.1	PROCEDURE UPRAVLJANJA RADNOM SNAGOM Pripremiti i implementirati Procedure upravljanja radnom snagom (LMP) za Projekat.	Implementirajte LMP tokom implementacije Projekta.	MPŠV/PMT
2.2	PLAN UPRAVLJANJA ZAŠTITOM I ZDRAVLJEM NA RADU Zahtijevati od izvođača i podizvođača da pripreme i sprovedu Mjere ili Plan upravljanja zaštitom i zdravljem na radu (OHS), u skladu sa ESMP-ovima za ribarsku luku u Ulcinju i ABP u Nikšiću, kako je opisano u ESMF-u.	Osigurati da izvođači radova i podizvođači pripreme Plan upravljanja zdravljem i zaštitom na radu prije početka bilo kakvih građevinskih radova, a nakon toga da se on sprovodi tokom cijele implementacije Projekta.	MPŠV/ PMT
2.3	MEHANIZAM ZA ŽALBE ZA RADNIKE NA PROJEKTU Uspostaviti i upravljati mehanizmom za pritužbe za radnike na Projektu, kako je opisano u Planu upravljanja radnom snagom (LMP) i u skladu sa ESS2.	Uspostaviti mehanizam za žalbe prije angažovanja radnika na Projektu, a nakon toga ga održavati i koristiti tokom cijele implementacije Projekta.	MPŠV/ PMT
ESS 3: EFIKASNOST RESURSIMA I SPRIJEČAVANJE ZAGAĐENJA I UPRAVLJANJE ZAGAĐENJEM			
3.1	PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM Pripremiti i implementirati Planove upravljanja otpadom (PUO) gdje je to relevantno, kao samostalni dokument, ali kao dio ESMP-ova specifičnih za lokaciju pripremljenih za Projekat u okviru prethodno navedene radnje 1.1, za upravljanje opasnim i neopasnim otpadom, u skladu sa ESS3.	Isti vremenski okvir kao za pripremu i implementaciju ESMP-ova	MPŠV / PMT
3.2	EFIKASNOST RESURSA I SPRJEČAVANJE ZAGAĐENJA I UPRAVLJANJE ZAGAĐENJEM Uključiti mjere za efikasnost resursa i sprječavanje zagađenja i upravljanje zagađenjem u ESMP koji će biti pripremljen u okviru prethodno navedene radnje 1.1.	Isti vremenski okvir kao za pripremu i implementaciju ESMP-ova	MPŠV/ PMT
ESS 4: ZDRAVLJE I BEZBIJEDNOST ZAJEDNICE			
4.1	SAOBRAĆAJ I BEDZBIJEDNOST NA PUTEVIMA	Isti vremenski okvir kao za pripremu i implementaciju ESIA i ESMP.	MPŠV/PMT

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT
	Uključite mjere za upravljanje rizicima u saobraćaju i bezbjednost na putevima kako je zahtijevano u ESIA i ESMP-ovima koji će biti pripremljeni u okviru prethodno navedene radnje 1.1.		
4.2	ZDRAVLJE I BEDZBIJEDNOST ZAJEDNICE Procijeniti i upravljati specifičnim rizicima i uticajima na zajednicu koji proizlaze iz projektnih aktivnosti, te uključiti mjere ublažavanja u ESMP-ove koji će biti pripremljeni u skladu s ESMF-om.	Isti vremenski okvir kao za pripremu i implementaciju ESMP-ova	MPŠV/PMT
4.3	RIZICI SEKSUALNE EKSPLOATACIJE I ZLOSTAVLJANJA (SEA) I SEKSUALNOG UZNEMIRAVANJA (SH) Procijeniti i upravljati specifičnim rizicima i uticajima seksualne eksploatacije i zlostavljanja (SEA) i seksualnog uznemiravanja (SH) na zajednicu koji proizlaze iz aktivnosti Projekta, kao dio ESMP-a, LMP-a i GRM-a, uz upućivanje preživjelih na relevantne pružaoce usluga za rodno zasnovano nasilje, i to na siguran, povjerljiv način i na način koji je usmjeren na preživjele.	Isti vremenski okvir kao za usvajanje i implementaciju ESMP-ova u okviru prethodno navedene radnje 1.1,	MPŠV/PMT
ESS 5: STICANJE ZEMLJIŠTA, OGRANIČENJA U KORIŠĆENJU ZEMLJIŠTA I NEDOBROVOLJNO PRESELJENJE (Relevantnost ESS5 se utvrđuje tokom procesa procjene uticaja na društvo – ESA. Ukoliko je potrebno pripremiti dokumente o preseljenju (npr. okvire za proces preseljenja, planove preseljenja, okvire za proces), to treba biti reflektovano u ESCP-u.). Pogledajte primjere radnji u nastavku]			
5.1	OKVIR I PLANOV I ZA PRESELJENJE 1. Pripremiti i sprovoditi Okvir politike preseljenja (RPF) za Projekat, u skladu sa ESS5. 2. Pripremiti i sprovoditi Plan preseljenja (RP) ili Plan obnove životnih sredstava (LRP) za svaku aktivnost u okviru Projekta za koju je takav RP ili LRP potreban, kako je utvrđeno u RPF-u, i u skladu sa ESS5. 3. Sprovoditi Ex-post socijalne revizije (EPSA) u slučajevima kada je sticanje zemljišta već izvršeno i implementirati mjere za popunjavanje praznina između zakonske regulative u zemlji i ESS5, u skladu sa Okvirom za preseljenje za Projekat i odredbama ESS5, gdje je to primjenjivo.	1. Pripremiti RPF prije Procjene; sprovoditi tokom implementacije projekta. 2. Pripremiti i sprovesti odgovarajući RP ili LRP prije izvođenja relevantnih radova, uključujući osiguranje da je prije preuzimanja posjeda zemljišta i povezane imovine obezbijeđena puna kompenzacija, da su raseljene osobe preseljene i da su im obezbijeđene naknade za preseljenje. 3. Sprovesti EPSA i implementirati mjere za korigovanje nedostataka, uključujući osiguranje da je obezbijeđena puna kompenzacija, prije početka bilo kakvih građevinskih radova na stečenom zemljištu.	MPŠV/PMT

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT
ESS 6: OČUVANJE BIODIVERZITETA I ODRŽIVO UPRAVLJANJE ŽIVIM PRIRODNIM RESURSIMA			
6.1	RIZICI I UTICAJ NA BIODIVERZITET Pripremiti i sprovoditi Plan upravljanja biodiverzitetom (BMP) unutar lokacijski specifičnih ESIA i ESMP-ova, prema potrebi za pojedine lokacije Projekta, u skladu sa ESMF-om i u skladu sa ESS6.	Isti vremenski okvir kao za usvajanje i implementaciju ESMP-ova u okviru prethodno navedene radnje 1.1.	MPŠV/PMT
ESS 8: KULTURNBA BAŠTINA			
8.1	RIZICI I UTICAJ NA KULTURNU BAŠTINU Pripremiti i implementirati Planove upravljanja kulturnom baštinom (CHMP) kao dio ESMP-ova specifičnih za lokaciju, gdje je to relevantno, u skladu sa smjericama ESIA pripremljene za Projekat i u skladu sa ESS8.	Isti vremenski okvir kao za usvajanje i implementaciju ESMP-ova u okviru prethodno navedene radnje 1.1.	MPŠV/PMT
8.2	SLUČAJNI PRONALASCI Opisati i sprovoditi procedure za slučajne pronalaskе, kako je opisano u ESMF-u izrađenom za Projekat, i uključiti ih u odgovarajuće ESMP-ove i tendersku dokumentaciju.	Isti vremenski okvir kao za usvajanje i implementaciju ESMP-ova u okviru prethodno navedene 1.1.	MPŠV/PMT
ESS 10: ANGAŽOVANJE ZAJNTERESOVANIH STRANA I OBJELODANJIVANJE INFORMACIJA			
10.1	PLAN ANGAŽOVANJA ZAJNTERESOVANIH STRANA Ažurirati i sprovoditi Plan angažovanja zainteresovanih strana (SEP) za Projekat, u skladu sa ESS10, koji treba da obuhvati mjere za, između ostalog, pružanje pravovremenih, relevantnih, razumljivih i pristupačnih informacija zainteresovanim stranama, te konsultovanje sa njima na kulturološki prikladan način, bez manipulacije, uplitanja, prinude, diskriminacije i zastrašivanja. Za svaku specifičnu projektну aktivnost pripremiti poseban plan implementacije SEP-a.	Implementirati SEP tokom implementacije Projekta.	MPŠV/PMT
10.2	MEHANIZAM ZA ŽALBE U VEZI S PROJEKTOM Uspostaviti, objaviti, održavati i upravljati pristupačnim mehanizmom za pritužbe, kako bi se primali i olakšavali rješavanja zabrinutosti i pritužbi u vezi s Projektom , brzo i djelotvorno, na transparentan način koji je kulturološki prikladan i lako dostupan svim stranama na koje Projekat utiče, bez ikakvih troškova i bez odmazde, uključujući zabrinutosti i pritužbe koje su podnesene anonimno, na način koji je u skladu sa ESS10 . Mehanizam za žalbe mora biti opremljen za primanje, registraciju i olakšavanje rješavanja žalbi na seksualnim iskorišćavanjem i zlostavljanjem /sektusalnim uznemiravanjem uznemiravanje, uključujući i upućivanje preživjelih na relevantne pružaocima usluga podrške za rodno zasnovano nasilje, sve na siguran, povjerljiv način i način koji je usmjeren na preživjele.	Uspostaviti mehanizam za žalbe prije Procjene, a nakon toga održavati i koristiti taj mehanizam tokom implementacije Projekta.	MPŠV/PMT
INDIKATORI SPREMNOSTI ZA IMPLEMENTACIJU			

MATERIJALNE MJERE I RADNJE	VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT
Sljedeće radnje su pokazatelji spremnosti za implementaciju: 1. Osnivanje Tima za upravljanje projektom (PMT) sa odgovarajućim osobljem za zaštitu životne sredine i društvena pitanja (A gore) 2. Zapošljavanje i obuka osoblja za zaštitu životne sredine i društvena pitanja unutar PMT-a (B gore) 3. Zajmoprimac, preko PMT-a, treba da pripremi procjene uticaja na životnu sredinu i društvo i planove, prije tendera za radove (1.1 gore):		